

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Usu & Abusu Doctrinæ Divi Thomæ Pro Xaveriana
Academia Collegii Sanctaefidensis in Novo Regno
Granatensi, &c**

Martinez de Ripalda, Juan

Leodii, 1704

Lectio III. Scoti Sententia exponitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84322)

Ego verò
aliter re-
pondeo.

38. Respondeo, disparitatem esse: Quia prioritas unius attributi, aut proprietatis respectu alterius solum potest esse secundum rationem; aut in divinis processionibus est prioritas realis originis in unâ respectu alius; sic requiritur, quod intellectio præcedat, modificata relatione Patris ad processionem, quæ est per voluntatem, ut prioritas salvetur originis. Ad illud autem de gradibus ejusdem qualitatis, & heterogeneis jam diximus in *Metaphysicâ*, intensionem non fieri per additionem qualitatis ad qualitatem; sicut nec major extensio fit per additionem quantitatis adhuc partialis. Dato tamen, eam intensionem fieri per qualitates parciales dissimiles, & inæquales; adhuc assignatur illius ordinis ratio; scilicet propter resistentiam passivam, contrarias qualitates habentis; quæ cum per motum naturalem vincenda sit, eum ordinem exposcit.

currere. Probatur primò ex Almo Augustino lib. 15. de Trinitate, qui ut probet Filium Patri non esse Sapientiam, quæ intelligit; nec Patrem intelligere sapientiã genitã; hunc discursum efformat: *Si enim sibi solus Filius intelligit, ut intelligentia sit & Filio, & Patri, & Spiritui Sancto; ad illam redditur absurditatem, ut Pater non sit sapiens de se ipso; sed de Filio; nec sapientiã sapientiam genuerit: Sed eã sapientiã Pater dicatur sapiens, quam genuit; ubi enim non est intelligentia, nec sapientiã esse potest, &c.* Et paulò infra: *Est ergo Deus Pater sapiens sapientiã eã, quã ipse sua est sapientiã; & Filius sapientiã Patris de sapientiã.* Et inferius: *Filius autem intelligentia Patris de intelligentiã genitus.* Sed intelligentia, & sapientiã non actum primum, sed secundum important, ut constat. Ergo Filius non procedit ab intellectu Patris prout in actu primo tantum; sed ut in actu secundo intelligendi.

onẽ, volẽ
tio verò
ad Spiritũ
Sanctũ
produ-
ctionem
cõcurrit.

LECTIO III.

Scoti sententia exponitur.

Tener, in-
tellectũ,
& volun-
tatem in-
gredi cõ-
stitutionẽ
principii,
nõ ut di-
cunt actũ
2. intelli-
gendi, &
volendi.

39. SCOTUS in primò distinct. 12. quæst. 1. asserit, intellectum, & voluntatem ingredi quidem constitutionem principiorum notionalium, ut dicunt actum primum intelligendi, & volendi, (in quo à Durandi sententiã distat;) non tamen ingredi, prout dicunt actum secundum intellectiõnis, & volitionis: Unde ait, intellectum ut in Patre, esse in actu primo ad intellectiõnem, quæ est operatio essentialis; & ad dictiõnem, quæ est actus notionalis; cum ordine tamen; scilicet quod prius se habeat ad intellectiõnem, quàm ad dictiõnem; ita tamen, ut intellectio nullatenus requiratur ad dictiõnem, nec ut principium, nec ut actio. Ita Scotus, cui ejus insitit Schola. Verum Scoti subtilitas in hoc puncto extrã ejus Scholam communiter rejicitur à Doctoribus; quatenus affirmativè propugnant, ad productionem Verbi, & Spiritus Sancti intellectiõnem, & volitionem, concurrere. Ita Molina, Vasquez disput. 112. cap. 1. Zuniga, Tannerus, Granados, & Thomistæ omnes, quos citat in hac disputatione Granados; & sequitur Conetus. Est tamen inter hos Doctores discrimen; an scilicet ut principia, an ut actiones: Verum nunc est nobis tenendum id, in quo omnes conveniunt contra Scotum.

Igitur in-
tellectio
ad Verbi
producti-

40. Asserimus igitur, intellectiõnem ad Verbi productionem; volitionem autem ad Spiritus Sancti productionem concurrere.

Theol.

41. Ostenditur secundò ratione. Sequitur ex sententiã Scoti, quod Pater adhuc diceret, & produceret suum Verbum, etiam si per impossibile non intelligeret. Hoc est falsum. Ergo. Sequela probatur. Quando actus, qui respiciunt eandem potentiam, comparantur ad illam sine dependentiã unius ab alio; ita, ut unus neque principium sit, neque actio, neque ratio alterius; uno eorum per impossibile sublato, alius, ab intrinseco non est, unde auferatur. Sed intelligere in Patre non se habet ut principium, nec ut actio, nec ut ratio respectu dictiõnis, aut generationis Verbi. Ergo sublato per impossibile intelligere in Patre, in ipso maneret ab intrinseco hoc, quod est dicere, & producere Verbum: Quod quidem esse falsum, constat ex Divo Augustino lib. 15. de Trinitate, dicente: *Certe si aliqua dicere velimus, nisi cogitata non possumus.* Ergo si ex mente Sancti Augustini Verbum nostrum vocale sine cogitatione præviã subsistere nequit; multo magis impossibile esset, Verbum divinum produci à Patre, semel dato, quod Pater non intelligeret.

Deinde
quia aliter
Pater ad-
huc suum
Verbum
diceret,
licet per im-
possi-
bile non
intellige-
ret.

42. Ostenditur tertio. Nam principium productionis Verbi debet perfectissimo modo constitui, quod est possibile. At si intellectus Patris ut actu secundo intelligens; pro principio assignetur perfectissimo modo constituitur, quàm si constituitur Paternus intellectus purè in actu primo; & aliàs est possibile. Ergo intellectus divinus non solum in actu primo; sed etiam ejus actualis intellectio debet ad productionem Verbi concurrere; non quod actualis intellectio se habeat per modum potentie generativæ; sed quod requiratur per modum actionis. Minor quoad

Rursus
quia prin-
cipium
producti-
onis Ver-
bi debet
perfectis-
simo mo-
do con-
stitui.

quoad secundam partem probatur ex differentia, quæ maximè intercedit inter nostrum, & divinum intelligere, quod scilicet nostrum suscipit Verbum productum modo alibi dicto, vel, ut alii tenent, in ipso Verbo consistit: Divinum autem intelligere nec in Verbo producto formaliter stat; nec Verbum supponit, ut Pater intelligat, juxta communem; atque adeo communiter dicitur; nos producere Verbum ex necessitate intelligendi; Deum autem non ex tali necessitate; sed ex solâ fecunditate producere Verbum; sed hæc prioritare admittit, nulla affulget repugnantia in eo, quod intellectus ut actu intelligens influat in Verbum. Ergo prout sic illud producit. Ulterius. Non aliâ ratione Verbum nostrum vocale necessitatio supponit; & requirit intellectum in actu secundo, nisi quia, ut intelligamus, necessarium non est tale Verbum exterius. Sed intellectus Patris ad productionem Verbi supponitur intelligens in actu secundo. Ergo.

LECTIO IV.

Argumenta Scotica expediuntur.

Quo pacto sit intelligendum S. Augustinus a Patre, Verbum à Patre, memoria gigni, & memoria ab intelligentia distinguuntur?

43. **S**it primum argumentum. Juxta S. Augustinum Verbum divinum gignitur à memoria Patris. Sed juxta ipsum S. Doctorem lib. 15. de Trinitate, cap. 7. Memoria ab intelligentia distinguitur. Ergo Verbum divinum non ab intelligente actualiter, quo pacto intelligentia dicitur; sed ab eo in actu primo, quâ ratione Memoria vocatur, procedit. Major probatur ex eodem S. Doctore lib. 5. de Trinitate, cap. 10. ubi ait: *In hoc speculo, & in hoc enigmate; scilicet in Verbo creato, videri aliquam Verbi illius similitudinem, de quo dictum est: IN PRINCIPIO ERAT VERBUM. Ita ibi. Sed Verbum nostrum non ex intelligentia; sed ex memoria; id est, ex intellectu per modum actus primi procedit juxta Divum Augustinum capite citato, ibi: Necessesse est, cum Verbum loquimur, ex ipsâ scientiâ, quam memoriâ tenemus, nascatur Verbum; Et cap. 14. ait: Verbum nostrum illud, quod non habet solam inde utcumque simile est in hoc enigmate illi Verbo Dei, quod etiam Deus est; nam & hoc de nostrâ scientiâ nascitur; quemadmodum illud de scientiâ Patris natum est. Sed Verbum nostrum mentale non nascitur ex scientiâ actuali; sed habituali per modum actus primi. Ergo nec Verbum divinum nascitur ex scientiâ actuali.*

44. Huic argumento, & authoritatibus Magni Augustini non uno modo solet responderi. Cajetanus ait, tam Verbum mentale nostrum, quàm divinum nasci ex memoriâ per modum actus primi, tam quàm ex principio; & ex scientiâ actuali, ut ex actione productivâ: Quo pacto explicat Sanctum Augustinum. Verum non videtur plenè satisfacere. Tum quia Verbum nostrum non procedit ex scientiâ actuali formaliter; cum potius aliâ quâ ratione supponatur ad scientiam. Tum quia memoria non videtur se habere solum per modum potentie, & actus primi.

45. Quare ex dictis supra juxta Divum Thomam, respondeo, eam aliqualem similitudinem stare in eo, quod utrumque Verbum; divinum scilicet, & nostrum, procedit ab intellectu ut secundo in actu secundo; cum hæc tamen differentia, quod actus ille secundus, quo intellectus divinus dicitur fecundus ad productionem Verbi, est intelligere formaliter; at verò actus ille secundus, quo intellectus noster format Verbum, dicitur intelligere in radice; ut supra expressit Angelicus Doctor. Ex quo fit, quod hæc aliqualem similitudinem intenderit Divus Augustinus; quod scilicet sicut nostrum Verbum procedit ab intellectu nostro secundo in actu secundo; sic procedat divinum Verbum ab intellectu Patris. Differunt tamen multipliciter: Nam actus, quo est fecundus intellectus divinus, est formalis intelligentia, nec eget Verbo, ut reddat Patrem intelligentem: Quare dixit S. Doctor, Verbum esse sapientiam genitam de sapientiâ, & intelligentiam de intelligentiâ. At verò actus secundus, quo procedit Verbum nostrum, non est intelligentiâ formaliter, prout procedit formationem Verbi; cum tale Verbum formetur, ut intellectus intelligat; per ipsum tamen actum, quo Verbum efformatur.

46. Unde quasi tria signa possumus in intellectu nostra distinguere: Primum scilicet, in quo intellectus possibilis patitur ab intellectu agente speciem impressam intelligibilem; in quo salvatur principium illud: *Intelligere est quoddam pati.* Secundum signum est, in quo videlicet intellectus possibilis jam fecundus per talem speciem, format, sive dicit verbum expressivum rei, cujus est species illa. Tertium signum est, in quo intellectus per eam speciem, quâ formavit Verbum, in eodem Verbo rem intelligit. Hæc autem omnia simul tempore sunt: Nam in ipso instanti intellectus recipit formam intelligibilem, & simul format Verbum, & hoc efformato, simul intelligit rem periplammet

Non est det. Cajetanus solutio.

Do igitur in quo sit utriusque Verbi similitudo, & differentia.

Tria signa possumus in intellectu nostra distinguere.